

Görsel Sanatlar Öğretimine Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması*

Yakup Gökdaş**, Derya Öztürk***

Makale Geliş Tarihi:30/11/2017

Makale Kabul Tarihi:22/12/2017

Öz

Bu çalışma görsel sanatlar dersi öğretmen adaylarının görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarını geçerli ve güvenilir olarak ölçmeye olanak tanıyan bir ölçme aracı geliştirmek amacıyla yapılmıştır. Çalışmaya 2016-2017 eğitim öğretim yılında Türkiye'nin kuzey doğusundaki dört farklı üniversitede öğrenim gören 458 görsel sanatlar öğretmeni adayı katılmıştır. Çalışmada ölçeğin kapsam ve görünüş geçerliliği için uzman görüşlerine başvurulmuştur. Ölçeğin faktör yapısını belirlemek amacıyla Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır. Ölçeğin güvenilirlik analizinde Cronbach Alpha iç tutarlık değerine bakılmıştır. Ölçeğin bütününe ait güvenilirlik değeri .70 olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan geçerlilik ve güvenilirlik katsayılarının kabul edilebilir sınırlar içerisinde yer aldığı belirlenmiştir. Madde analizinden elde edilen sonuçlar, ölçekte yer alan maddelerin tamamının ayırt edici olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlara dayanarak görsel sanatlar öğretimine yönelik tutum ölçeğinin geçerli ve güvenilir sonuçlar üreten ölçme aracı olduğu ve öğretmen adaylarının tutumlarını ölçmek amacıyla kullanılabileceği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Görsel sanatlar, görsel sanatlar öğretimi, tutum ölçeği

Developing Attitude Scale about Teaching Visual Arts Course: The Study of Validity and Reliability

Abstract

This study has been carried out with the purpose of developing an assessment instrument, which enables a valid and reliable assessment of visual arts teacher candidates' attitude towards visual arts course. 458 visual arts teacher candidates, enrolled in four different universities in the North-eastern region of Turkey in the academic year of 2016-2017, have participated in the study. In the study, expert opinions have been asked with the purpose of determining the scope and prospect validity of the scale. Exploratory Factor Analysis (EFA) and Confirmatory Factor Analysis (CFA) have been carried out in order to determine the factor structure of the scale. Cronbach Alpha internal consistency value has been checked in the reliability analysis of the scale. The value of reliability of the whole scale has been calculated as .70. It has been seen that the calculated validity and reliability coefficients are within reasonable boundaries. The results obtained from material analysis show that items in the scale are all distinguishing. Looking at these results, it can be stated that attitude scale about teaching visual arts course is an assessment instrument producing valid and reliable results and that it can be used with the purpose of assessing the attitudes of teacher candidates.

Keywords: Visual arts, teaching visual arts, attitude scale.

*Bu çalışma ikinci yazarın yüksek lisans tezinin bir bölümünü oluşturmaktadır.

**Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Görsel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Erzurum, Türkiye, ygokdas@hotmail.com

***Gümüşhane İmam Hatip Ortaokulu, Gümüşhane, Türkiye, deryaozturk1985@hotmail.com

Giriş

Günümüze kadar sanatın tam olarak tanımı yapılamasa da insanlığın var oluşundan günümüze kadar sanatçılar, filozoflar, bilim adamları sanatın birçok farklı tanımını yapmışlardır. Eflatun, sanatı var olanı yeniden yapmaktır şeklinde tanımlamıştır (Özsoy, Sanatın Tanımı, 2015). Dewey (1933) sanatı, yaşamak ve bilinci düzenleyebilecek beceriyi sağlayan güç olarak ifade eder. Bilincin oluşmasıyla yaratıcılık oluşur. Böylelikle sanat meydana gelir ve çeşitlenir (Atan, 2007). Aristoteles'e göre ise sanat insan sayesinde vardır. İnsanın doğada yarım kalan şeyleri tamamlamasıyla sanat meydana gelir (Özsoy, 2015). Gombrich ise sanatın olmadığı dünyada sanatçıların var olduğunu söyler. Sanatçıların mağara resimlerinden başlayarak günümüze kadar birçok alanda var olduğunu belirtmiştir (Özsoy, 2015).

Sanat eğitiminin amacına ulaşabilmesi ve sanat eğitiminden olumlu sonuçlar alınabilmesi birtakım nedenlere bağlıdır. Bu nedenlerin başında nitelikli sanat eğitimi gelir. Sanat eğitiminin var oluşunun ve öneminin fark edildiği görüş; şartlara uyum sağlayarak kendini yenileyebilen öğretim programı, kaliteli ve çağın gereksinimlerini karşılayan sanat eğitimcisi, ders saatinin yeterli olması ve fiziksel ortamın uygun olmasıyla sanat eğitiminden olumlu sonuç alınabileceğini belirtir (Buyurgan ve Buyurgan, 2012). Sanat eğitimindeki temel alanlardan birisi görsel sanatlar eğitimidir.

Toplumumuzda görsel sanatlar önemli bir yere sahiptir. Görsel sanatlar toplumların kimliğini oluşturmasını sağlayan ve toplum kültürleri arasındaki yerini belirleyen en önemli yapı taşlarından biridir (Özsoy, 2015).Görsel sanatlar eğitimi yaratıcılığımızı geliştirdiği için çocukluk yaşından başlayarak verilmesi gereken bir eğitimidir (Ulutaş ve Ersoy, 2004). Bu eğitim aynı zamanda çocukluk yıllarından başlayarak yaşam boyu yaratıcı ve özgün düşünmeyi de geliştirir (Aral, 1999; Özsoy, 2015). Yetenekli, yeteneksiz ya da zeka seviyesine bakılmaksızın bütün öğrencilere görsel sanatlar eğitimi verilmelidir. Görsel sanatlar dersi kişinin duygularına aracılaşarak ulaşan farklı bir derstir. Bu dersin amacı kişiye ve onu hayata bağlayan kavramlar üzerinde köprü kurmaktır. Görsel sanatlar dersini almayan öğrenci kavramlar arası ilişkiyi kurmakta zorluk yaşamaktadır (Özsoy, 2015).

İyi bir sanat eğitimi; programın kalitesi kadar programın uygulayıcıları olan öğretmenlerin donanımlı olmasıyla da ilgilidir. (Buyurgan ve Buyurgan, 2012) Alanında başarılı olan sanat eğitimcisi, öğrencilerin özgür kişilikle gelişmelerine olanak sağlar (Buyurgan ve Buyurgan, 2012). Görsel sanatlar eğitimi, amacına nitelikli yetişmiş görsel sanatlar öğretmenleri ile ulaşır. Bu nedenle nitelikli görsel sanatlar öğretimi önemlidir.

Alan yazını incelendiğinde görsel sanatlar eğitiminde pek çok araştırma yapıldığı görülmektedir. Bu araştırmalar daha çok nitel araştırmalardır. Alanda yapılan nicel araştırmalarda ise daha çok anketler yardımıyla veri toplanmıştır. Bu durum büyük örneklemelerden veri toplayarak genellemede bulunmayı engellemektedir. Bunun için geçerli ve güvenilir ölçme araçları geliştirilmesi gerekmektedir. Literatür incelendiğinde öğretmen adaylarının derse karşı tutumlarını ölçmek amacıyla birçok

çalışma bulunmaktadır (Ayaydın ve Kurtuldu, 2010; Üstüner, 2006). Ancak Türkçe literatürde görsel sanatlar öğretimine yönelik tutumları belirleyen bir ölçğe rastlanmamıştır. Ancak öğretmenlerin pedagojik alan bilgileri boyutunda düşünüldüğünde öğretmenlerin tutumlarının bir dersin öğretimi için gerekli olduğu anlaşılmaktadır. Bu nedenle görsel sanatlar öğretmenlerinin tutumlarını belirleyen bu ölçek Türkçe literatürüne kazandırılmıştır. Bu doğrultuda çalışma görsel sanatlar öğretmeni adaylarının görsel sanatlar öğretimine yönelik tutumlarını belirlemeye yönelik geçerli ve güvenilir ölçme aracı geliştirmek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Çalışmada nicel araştırma desenlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Tarama araştırmaları, büyük bir örneklem grubu içerisinde tutum, davranış gibi özelliklere yönelik bilgi toplamaya yarayan araştırma türüdür (Fraenkel, Wallen & Hyun, 2012). Bu çalışma görsel sanatlar dersi öğretmen adaylarının görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarını ölçmeye yönelik ölçek geliştirmeyi amaçladığından çalışmada tarama modeli kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2016-2017 eğitim öğretim yılında Türkiye'nin kuzey doğusundaki dört farklı ilinde eğitim gören 458 görsel sanatlar öğretmen adayı oluşturmaktadır. Bu öğretmen adaylarından 333'ünden toplanan veriler (3 üniversitede öğrenim gören öğrenciler) AFA için kullanılırken 125'inden toplanan veriler DFA için kullanılmıştır. Çalışmaya katılan öğretmen adaylarına yönelik demografik bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1.

Çalışmaya Katılan Öğretmen Adaylarına Yönelik Demografik Bilgiler

		F	%
Cinsiyet	Kadın	303	66
	Erkek	155	34
Sınıf Düzeyi	1. sınıf	116	25
	2. sınıf	113	25
	3. sınıf	111	24
	4. sınıf	118	26

Ölçme Aracının Geliştirilme Süreci

Bu çalışmada öğretmen adaylarının tutumlarını belirlemek için alan yazında tespit edilen tutum ölçeklerinden yararlanılmıştır (Aytekin, 2008; Kaplan, Öztürk ve Ferahoğlu, 2015; Tan, 2006). Ölçeklerde yer alan maddeler dikkatle incelendikten sonra maddeler üzerinde gerekli değişiklik ve düzeltmeler yapıldıktan sonra 60

maddeden oluşan soru havuzu oluşturulmuştur. Oluşturulan soru havuzunda yer alan maddeler arasından seçimler yapma sürecinde alanda uzman iki öğretim üyesinden görüş alınarak 33 maddeden oluşan bir ölçek hazırlanmıştır. Görüşlerine başvuru alan uzmanları, görsel sanatlar eğitimi alanında doktora eğitimlerini tamamlamış kişilerdir. Ölçekte bulunan ifadeler: *hiç katılmıyorum (1)*, *katılmıyorum (2)*, *kararsızım (3)*, *katılıyorum (4)* ve *tamamen katılıyorum (5)* şeklinde beşli likert tipi bir sıralama kullanılmıştır. Kapsam ve görünüş geçerliliğini sağlamak için alanında uzman kişilerden görüş alınmıştır. Uzman görüşlerinin sonucunda ölçek maddelerinde gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Ölçeğin dil açısından anlaşılabilir olup olmadığını belirlemek için ölçek bir Türkçe öğretmenine sunulmuştur. Alınan görüşler doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılarak ölçek Türk Dili alanında uzman bir öğretim üyesine sunulmuştur. Yazım kuralları ve noktalama işaretlerinin kullanımı konusunda görüş alınarak ölçeğe son şekli verilmiştir. Ölçekte yer alan maddelerin anlaşılır olup olmadığını belirlemek için ölçek 10 görsel sanatlar öğretmeni adayına da uygulanmıştır. Ölçeğin uygulandığı öğretmen adaylarıyla uygulama sonrasında görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Öğretmen adayları ölçekte yer alan maddelerin anlaşılır olduğuna ilişkin görüş belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarından alınan görüşler neticesinde ölçekte hazırlanan soruların değişimine gerek duyulmadığı belirlenmiştir. Ön uygulamaya katılan görsel sanatlar dersi öğretmen adayları asıl uygulamaya dâhil edilmemiştir. Bu çalışma süresinin ardından ölçek uygulamaya hazır hale gelmiştir.

Veri Analizi

Çalışmada Görsel Sanatlar Öğretimi Tutum Ölçeği araştırma grubuna uygulandıktan sonra istatistiksel analizler yapılmıştır. İlk olarak ölçüm sonuçlarının yapı geçerliliğini belirlemek amacıyla AFA uygulanmıştır. AFA sonuçlarını doğrulamak için kalan 22 maddeye ve bu maddelerin belirlenen dört faktöre uygunluğunu belirlemek amacıyla DFA yapılmıştır.

Bulgular

Ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek amacıyla öncelikle Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA), ardından elde edilen modele Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır.

Açıklayıcı Faktör Analizinde Yapılan İşlemler

Görsel sanatlar öğretimine yönelik tutum ölçeğinin faktör yapısını belirlemek amacıyla AFA yapılmıştır. Araştırmada, KMO değeri .915 bulunmuş ve Bartlett testinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($X^2 = 3090.881$, $sd = 231$, $p < .05$). Bu sonuca göre, verilerin faktör analizine uygun olduğu söylenebilir. Bu tespitin ardından AFA'da temel bileşenler faktörleştirme tekniği ve ölçek alt faktörlerinin birbiri ile ilişkili olmadığı düşünüldüğünden varimax döndürme sonucunda toplam varyansın %56.41'ini açıklayan dört faktörlü yapının kuramsal açıklamalara uygun ve yorumlanabilir olduğu bulunmuştur. Bu faktörlerden birincisinin 1-10. maddeleri; ikincisinin 11-14. maddelerini (dört madde);

üçüncüsünün 15-17. maddelerini (üç madde) ve dördüncüsünün 18-22. maddelerini (beş madde) kapsadığı tespit edilmiştir. Ölçeğin %36'sının 1. faktör tarafından açıklandığı ve bu maddelerin faktör yük değerlerinin .49-.79 arasında değiştiği, %9'unun ikinci faktörce açıklandığı ve bu faktördeki maddelerin faktör yük değerlerinin .64-.73 arasında değiştiği; %6'sının üçüncü faktörle açıklandığı ve bu faktördeki maddelerin faktör yük değerlerinin .52-.88 arasında değerler aldığı; %5'inin dördüncü faktörle açıklandığı ve bu faktörde yer alan maddelerin faktör yük değerlerinin .69-.79 arasında değiştiği tespit edilmiştir. Seçer (2013) açıkladığı varyans oranı %5 ve üzeri olan faktörlerin uygun olduğunu ifade etmektedir. AFA sonucunda elde edilen bulgular Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2.
Görsel Sanatlar Öğretimine Yönelik Tutum Ölçeğinin Faktör Yapısı Ve Faktör Yükleri

	Faktör yükleri				h^2
	1	2	3	4	
1. Meslektaşlarım arasında Görsel Sanatlar dersinin öğretimini iyi yapan bir öğretmen olacağımı düşünüyorum.	.79	-.10	.06	-.04	.59
2. Öğrencilere Görsel Sanatlar dersinde yardımcı olmaktan zevk alacağımı düşünüyorum.	.79	.08	-.05	.05	.45
3. Öğrencilerimin Görsel Sanatlar dersi konularına karşı ilgilerini arttırabileceğimi umuyorum.	.73	-.11	.11	.07	.50
4. Görsel Sanatlar ile ilgili ders uygulamalarından zevk alacağımı düşünüyorum.	.73	.03	-.04	.10	.49
5. Sınıfımda Görsel Sanatlar dersini öğretmek için sabırsızlanıyorum.	.72	-.00	-.12	-.12	.63
6. Görsel Sanatlar dersi öğretim yöntemleri hakkında kendime güvenirim.	.64	-.12	.14	-.01	.64
7. Görsel Sanatlar dersine uygulama yapmak için zaman ayırmaktan zevk alırım.	.55	-.03	-.01	.27	.52
8. Görsel Sanatlar dersi en az temel dersler kadar önemlidir.	.54	.12	-.06	.30	.59
9. Öğrencilerin beni iyi bir Görsel Sanatlar öğretmeni olarak görmelerini isterim.	.51	.14	-.18	.21	.58
10. Görsel Sanatlar dersini öğretirken atölye çalışmaları ve basit aktiviteler yapmaktan zevk alacağım.	.49	.10	-.18	.18	.44
11. Görsel Sanatlar dersini yeteri kadar öğretemeyeceğimden korkuyorum.	-.18	.73	.04	.14	.62
12. Öğrencilerin yapacağı resim çalışmalarının (çizgi ve üç boyutlu) beklenen sonucu vermemesinden endişe duyarım.	.09	.67	-.15	-.07	.61
13. Öğrencilerimin derste cevaplayamayacağım sorular sormalarından korkarım.	-.07	.67	.11	-.01	.51
14. Görsel Sanatlar dersinin konularını anlamakta zorluk yaşıyorum.	.06	.64	.21	-.10	.42
15. Mümkün olsa, ders programlarından çıkarılmasını önereceğim derslerin başında Görsel Sanatlar dersi gelir.	.02	-.04	.88	.07	.55
16. Sürekli Görsel Sanatlar dersi öğrettiğimi / öğreteceğimi düşündükçe bunalıma giriyorum.	-.09	.20	.61	-.13	.68
17. Görsel Sanatlar dersinin zaman kaybı olduğuna inanırım.	-.12	.27	.52	-.17	.72

18. Okullardaki Görsel Sanatlar dersinin ders saatinin artırılmasını isterim.	.05	-.01	-.04	.79	.65
19. Düşünme sistemini geliştirmede Görsel Sanatlar dersinin önemli olduğuna inanırım.	-.08	.05	-.18	.78	.57
20. Görsel Sanatlar dersinin öğretimiyle ilgili kaynakları okumaktan büyük zevk alırım.	.12	-.07	.17	.71	.54
21. Görsel Sanatlar öğretimi konusunda kişisel gelişimime katkı sağlayacak projelerde gönüllü olarak yer alabilirim.	.05	-.04	.03	.70	.54
22. Görsel Sanatlar öğretimiyle ilgili plan yaparken zamanın nasıl geçtiğini fark etmem.	.06	-.01	-.01	.69	.58

h^2 : Madde toplam korelasyonu

Tablo 2 incelendiğinde dört faktörlü yapı için faktör yüklerinin iyi düzeyde olduğu görülmektedir. Ortak varyans değerinin .42 ile .72 arasında sıralandığı belirlenmiştir. Costello ve Osborne (2005) bu değer .40'ın üzerinde olması gerektiğini ifade etmektedir. Bu bağlamda hesaplanan değer yeterli olduğu söylenebilir.

Doğrulayıcı Faktör Analizinde Yapılan İşlemler

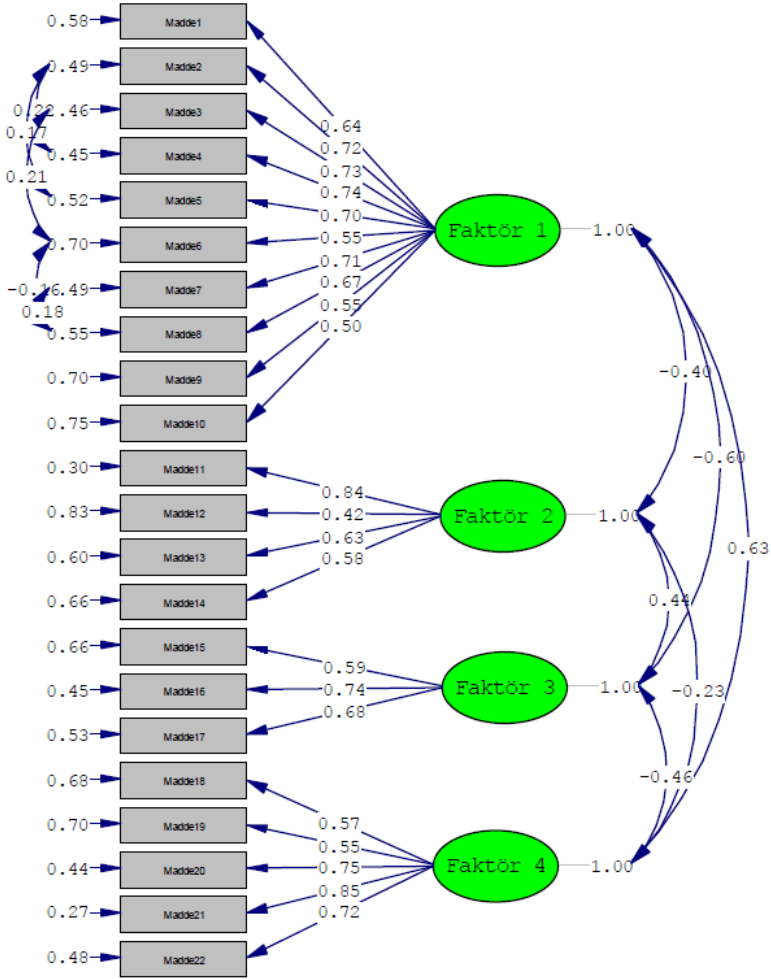
AFA sonucunda kalan 22 madde ve bu maddelerin belirlenen dört faktöre uygunluğunu belirlemek amacıyla yapılan DFA analizi sonucunda uyum indeksi değerleri $\chi^2/sd=1.54$, $RMSEA=.066$, $SRMR=.073$ olarak hesaplanmıştır ($\chi^2=304.98$, $sd=198$, $p<.05$). Modelin uyumunu test etmeye yönelik uyum indeksi değerleri Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3.

Çalışmada Hesaplanan Uyum İndeksi Değerleri ile İyi Uyum ve Kabul Edilebilir Uyum Değerleri

Uyum ölçüsü	İyi uyum değerleri	Kabul edilebilir uyum değerleri	Hesaplanan uyum değerleri	Sonuç
χ^2/sd	$0 \leq \chi^2/sd < 2$	$2 \leq \chi^2/sd \leq 3$	1.54	İyi uyum
RMSEA	$0 < RMSEA < .05$	$.05 \leq RMSEA \leq .10$.07	Kabul edilebilir uyum
SRMR	$0 \leq SRMR < .05$	$.05 \leq SRMR \leq .10$.07	Kabul edilebilir uyum
PNFI	$.95 \leq PNFI \leq 1.00$	$.50 \leq PNFI \leq 1.00$.76	Kabul edilebilir uyum
PGFI	$.95 \leq PNFI \leq 1.00$	$.50 \leq PNFI \leq .95$.64	Kabul edilebilir uyum
GFI	$.95 \leq GFI \leq 1.00$	$.90 \leq GFI \leq .95$.90	Kabul edilebilir uyum
AGFI	$.90 \leq AGFI \leq 1.00$	$.85 \leq AGFI \leq .90$.85	Kabul edilebilir uyum
CFI	$.95 \leq CFI \leq 1.00$	$.90 \leq CFI \leq .95$.95	İyi uyum
IFI	$.95 \leq IFI \leq 1.00$	$.90 \leq IFI \leq .95$.95	İyi uyum
NFI	$.95 \leq NFI \leq 1.00$	$.90 \leq NFI \leq .95$.90	Kabul edilebilir uyum
NNFI	$.95 \leq NNFI \leq 1.00$	$.90 \leq NNFI \leq .95$.94	Kabul edilebilir uyum

Tablo 3'deki değerler incelendiğinde dört faktörlü modelin ölçülerinin iyi uyum veya kabul edilebilir uyum değerlerinde olduğu görülmektedir. Bu değerler modelin uyum düzeyinin yeterli olduğunu göstermektedir. DFA sonucunda elde edilen dört faktörlü modele ilişkin faktör yükleri Şekil 1'de yer almaktadır.

Şekil 1. Görsel Sanatlar Öğretimi Tutum Ölçeği'ne ilişkin ölçüm modeli

Şekil 1 incelendiğinde faktör yüklerinin 1. Faktör için .50-.74 arasında; 2 Faktör için .42-.84 arasında; 3. Faktör için .59-.74 arasında ve 4. Faktör için .55-.85 arasında değiştiği görülmektedir. Seçer (2013) bu değerlerin .30 veya üzerinde olması gerektiğini belirtmiştir. Bu durum çalışmada elde edilen değerlerin yeterli düzeyde olduğunu göstermektedir.

Güvenirlilik

Görsel sanatlar öğretimi tutum ölçeğinin güvenirliliğinde Cronbach Alpha güvenirlilik katsayısından ve iki yarı güvenirliliğinden yararlanılmıştır. Ölçeğin bütününe ait güvenirlilik değeri .70 olarak bulunmuştur. Ölçeğin alt boyutlarına ait iç tutarlık ve iki yarı güvenirlilik analizi sonuçları Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4.

Görsel Sanatlar Öğretimine Yönelik Tutum Ölçeğinin Alt Faktörlerinin Güvenirlilik Analizi Sonuçları

Boyutlar	İç tutarlık	İki yarı güvenirlilik
Faktör 1	.89	.88
Faktör 2	.71	.77
Faktör 3	.71	.70
Faktör 4	.82	.85

Tablo 4 incelendiğinde ölçeğin alt boyutlarında iç tutarlık katsayısının .71-.89 aralığında değiştiği, iki yarı güvenirlilik değerlerinin ise .70-.88 aralığında değiştiği görülmektedir. Fraenkel, Wallen ve Hyun (2012) güvenirlilik değerinin .70 ve üzeri olmasının kabul edilebilir olduğunu belirtmişlerdir. Bu bağlamda ölçeğin güvenirlilik değerlerinin yeterli olduğu söylenebilir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu çalışma görsel sanatlar öğretmeni adaylarının görsel sanatlar öğretimine yönelik tutumlarını ölçmeye yönelik bir ölçme aracı geliştirmek amacıyla yürütülmüştür. Bu doğrultuda araştırmacılar tarafından 33 maddeden oluşan bir ölçme aracı hazırlanmıştır. Hazırlanan ölçme aracı görsel sanatlar öğretmeni adaylarına uygulanarak AFA ve DFA yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda 22 madde ve dört faktörden oluşan “Görsel Sanatlar Öğretimi Tutum Ölçeği” geliştirilmiştir. Ölçeğin faktörleri maddeler doğrultusunda öz-güven, bilişsel farkındalık, olumlu inançlar ve bilişsel kontrol olarak isimlendirilmiştir.

Ölçekte bulunan maddelerin faktör yük değerleri incelendiğinde birinci faktördeki maddelerin faktör yük değerlerinin .49-.79 arasında değiştiği, ikinci faktördeki maddelerin faktör yük değerlerinin .64-.73 arasında değiştiği; üçüncü faktördeki maddelerin faktör yük değerlerinin .52-.88 arasında değerler aldığı; dördüncü faktörde yer alan maddelerin faktör yük değerlerinin .69-.79 arasında değiştiği tespit edilmiştir. Çok faktörlü ölçeklerde faktör yük değerlerinin .40'ın üzerinde olması yeterli düzeyde kabul edilmektedir (Büyükoztürk, 2011; Tavşancıl, 2010). Bu nedenle çalışmada tespit edilen faktör yük değerlerinin yeterli düzeyde olduğu söylenebilir.

Yapılan güvenirlilik analizi sonucunda ölçeğin bütününe ait güvenirlilik değeri .70 olarak bulunmuştur. İç tutarlık katsayılarının ölçeğin faktörlerine göre sırasıyla .89, .71, .71, .82 olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlarda ölçeğin güvenirlilik değerlerinin olduğunu gösterir. Alan yazında iç tutarlık katsayısının .70 ve üzerinde olması

gerektiği belirtilmektedir (Fraenkel ve ark., 2012; Kayış, 2009). Erkuş (2014) ölçeklerde iç tutarlık katsayısının yüksek olmasının, ölçeğin ölçülmek istenen psikolojik yapıyı yeterince ölçtüğüne işaret etmiştir.

Literatür incelendiğinde görsel sanatlar öğretmen adaylarının görsel sanatlar dersine yönelik tutumlarını incelemek amacıyla fazla çalışma yapılmadığı görülmektedir. Bu nedenle Görsel sanatlar dersi öğretmen adaylarının tutumlarını incelemeye yönelik yapılan bu çalışma literatürde yer alacak olması nedeniyle büyük bir öneme sahip olduğu düşünülmektedir. Öğretmen adaylarının tutumlarını ölçmeye yönelik olması bu çalışmanın en önemli özelliğidir. Çalışmada görsel sanatlar öğretmen adaylarının tutumlarının ölçümünde geçerlik ve güvenilirliğinin yüksek olması çalışmanın bir diğer özelliğidir. Bu çalışmada belirtilen özelliklerinin yanında bazı sınırlılıkları da vardır. Bu sınırlılıklar ilerleyen zamanlarda yapılacak olan araştırmaları oluşturmaktadır. Öncelikle bu araştırma sadece Türkiye'nin kuzeydoğusunda öğrenim gören görsel sanatlar öğretmen adayları üzerinde uygulanmıştır. Bu çalışmanın sonucunda farklı illerde öğrenim gören görsel sanatlar dersi öğretmen adaylarından toplanacak veriler üzerinde geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmalıdır.

Kaynakça

- Aral, N. (1999). Sanat eğitimi- yaratıcılık etkileşimi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 11-17.
- Atan, U. (2007). *Resim-iş öğretmeni yetiştirmede yaratıcı drama yönteminin grafik tasarımı derslerinde kullanılmasının erişi, tutum ve kalıcılığa etkisi (Selçuk Üniversitesi Örneği)* (Yayınlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Aytekin, C.A. (2008). *Resim-iş eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin ana sanat atölye tercihleri ile temel tasarım dersine yönelik tutum, algı ve beklentileri arasındaki ilişki* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Ayaydın, A. ve Kurtuldu, M.K. (2010) Sanat eğitimine yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 201-209
- Buyurgan, S. ve Buyurgan, U. (2012). Nitelikli bir sanat eğitimi nasıl olmalıdır? S. Buyurgan ve U. Buyurgan (Ed.) *Sanat eğitimi ve öğretimi* içinde (s. 4-9). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Buyurgan, S. ve Buyurgan, U. (2012). Sanat eğitimi. S. Buyurgan ve U. Buyurgan (Ed.) *Sanat eğitimi ve öğretimi* içinde (s. 2-3). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Dewey, J. (1933). *How we think: A restatement of the relation of reflective thinking to the educative process*. Boston: Heath and Company.
- Fraenkel, J.R., Wallen, N.E., & Hyun, H.H. (2012). *How to design and evaluate research in education (Eight Edition)*. New York: McGraw-Hill.
- Kaplan, A. Öztürk, M. & Ferahoğlu, N. S. (2017). A mixed method of the research: attitudes towards mathematics and visual arts courses by correlation. *International Journal of Innovation and Learning*, 17(4), 529-539

- Özsoy, V. (2015). *Görsel sanatlar eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Öztürk, D., Peker, A. ve Gökdaş, Y. (2017). Üstün zekalı öğrencilerin gözüyle görsel sanatlar dersi; Bayburt örneği. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 115-127.
- Seçer, İ. (2013). *SPSS ve LISREL ile pratik veri analizi: Analiz ve raporlaştırma*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Üstüner, M. (2006). Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Educational Administration: Theory and Practice*, 109-127.

Extended Abstract

This study has been carried out with the purpose of developing an assessment instrument which enables a valid and reliable assessment of visual arts teacher candidates' attitude towards visual arts course. 458 visual arts teacher candidates, enrolled in four different universities in the North-eastern part of Turkey in the academic year of 2016-2017, have participated in the study. In the study, expert opinions have been asked with the purpose of determining the scope and prospect validity of the scale. Exploratory Factor Analysis (EFA) and Confirmatory Factor Analysis (CFA) have been carried out in order to determine the factor structure of the scale. Cronbach Alpha internal consistency value has been checked in the reliability analysis of the scale. The value of reliability of the whole scale has been calculated as .70. It has been seen that the calculated validity and reliability coefficients are within reasonable boundaries. The results obtained from material analysis show that scale items are all distinguishing. Looking at these results, it can be stated that attitude scale about teaching visual arts course is an assessment instrument producing valid and reliable results and that it can be used with the purpose of assessing the attitudes of teacher candidates.

Art education develops lifelong creative and original thinking starting from childhood. A good arts education is possible as long as the quality of the program is equipped with teachers who are practitioners. For this reason, teaching visual arts properly is important. In the study, a screening model was selected among the quantitative research designs. This study aims at developing a scale about the attitudes of visual arts teacher candidates towards the visual arts lesson. The factors of the scale were named as self-confidence, cognitive awareness, positive beliefs and cognitive control in the direction of the items.

When the literature is examined, studies conducted in order to examine the attitudes of visual arts teacher candidates towards visual arts lessons are not at desired levels. The visual arts course is thought to be important because this study examining the attitudes of prospective teachers will be included in the literature. It is the most important feature of this research that teachers aim to measure their attitudes. In the study, visual arts is another feature of high reliability and validity in measuring teacher candidates' attitudes. There are some limitations besides the features mentioned in this study. These limitations have been drafted in such a way that they will be integrated into further research. First, this research has been conducted only with the visual arts teacher candidates studying in the north-eastern region of Turkey. So, a further study of validity and reliability should be conducted with the visual arts teacher candidates enrolled in different universities in other regions of the country.